

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2020

Alisa Raitio

SÄHKÖVERKKOYHTIÖIDEN TALOUDEN TULKINTA JA TULOSTA RAJOITTAVAT TEKIJÄT

Alisa Raitio

SÄHKÖVERKKOYHTIÖIDEN TALOUDEN TULKINTA JA TULOSTA RAJOITTAVAT TEKIJÄT

Sähköverkkoyhtiöille asetetaan monia säädöksiä viranomaisten taholta, mitkä vaikuttavat yhtiöiden taloushallintoon. Luonnollisen monopoliasemansa vuoksi säädöksiä on asetettava sillä kilpailutilanne ei alalla ole verrattavissa normaaliin.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on esitellä viranomaisten eniten vaikuttavat säädökset sekä lait ja antaa tarpeeksi kattava koonti, jonka avulla voi tulkita sähköverkkoyhtiöiden taloutta esimerkiksi tilinpäätöksen kautta. Tämän lisäksi tavoitteena on antaa selkeämpi kuva sähköverkkoyhtiöiden taloushallinnon työntekijöille yrityksen talouden tilasta empiirisen osion avulla.

Opinnäytetyö on toteutettu laatimalla teoreettinen kirjallisuusselvitys tilinpäätöksen tulkinnasta ja viranomaisten rajoituksista sähköverkkoyhtiöiden talouteen. Empiirinen osuus on tehty teoriaosuuden avulla saaduista päätelmistä sekä tutustumalla alan uutisointiin sekä kirjallisuuteen. Empiirinen osio kokoaa teoriaosuuden rajoitetummaksi selvitykseksi siitä, miten juuri sähköverkkoyhtiöiden taloutta voidaan tulkita teoriaosuudessa esitettyjen tietojen perusteella. Empiirinen osio koostuu neljän erityyppisen sähköverkkoyhtiöiden tunnuslukujen vertailusta sekä Energiaviraston kannustimien vaikutuksista taloushallintoon.

Opinnäytetyön päätelmänä saadaan konkreettisesti esimerkkien avulla tuotuna sähköverkkoyhtiöiden eri tunnuslukujen merkitykset ja mitkä tapahtumat ovat niihin voineet johtaa. Työssä esitellään myös sähkömarkkinalain voimaantulon taloudellisia vaikutuksia sähköverkkoyhtiöille tulevaisuudessa.

ASIASANAT:

julkiset yhtiöt, sähköverkkoyhtiöt, tunnuslukuanalyysi, sähkömarkkinalaki, säännöstely

BACHELOR'S / MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business administration | Financial management

2020 | 37 pages, 2 pages in appendices

Alisa Raitio

ELECTRIC DISTRIBUTION NETWORK COMPANIES' FINANCIAL INTERPRETATION AND FACTORS RESTRICTING OPERATING PROFIT

Authorities have placed many regulations on electric distribution network companies that have an impact on the companies' finance. While being in a natural monopoly, the competition in the electric distribution network is not normal so the regulations must be put to place.

The objective of this thesis was to showcase the most impacting rules and laws of electric market in Finland and give a summary that helps employees analyze electric distribution network companies' finance, using financial statements. Another aim of this thesis was to give a clearer picture of financial analysis and help the people working in electric distribution network companies finance departments with the empirical section.

The thesis was implemented by composing a theoretical literature survey by analyzing financial statements and the regulations that are given to electric distribution network companies' financial management. The empirical section was made based on the conclusions from the theoretical section and by getting to know more about the industry by reading old news and literature. The empirical section gathers the information to a clearer report on how one can analyze electric distribution network companies' financial statements and how it differs from other industries. The empirical section also includes a comparison between four companies performance measures and how energy agency's incentives impact on financial management.

The conclusions presented how you can understand financial statements by concrete examples, what all of the performance measures mean and which events can lead to different numbers. The thesis also presents how the inception of the electric market law will be impacting financially on electric distribution network companies in the future.

KEYWORDS:

public companies, electric distribution network companies, performance measure analysis, electric market law, regulations

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 TILINPÄÄTÖKSEN TULKINTA	9
2.1 Taseen tulkinta	9
2.2 Tuloslaskelman tulkinta	10
2.3 Current ratio	11
2.4 Omavaraisuusaste	12
3 VIRANOMAISTEN RAJOITUKSET SÄHKÖVERKKOYHTIÖIDEN TALOUTEEN	14
3.1 Energia-ala sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto	14
3.2 Sähkömarkkinalaki	15
3.3 Energiavirasto	17
3.3.1 Energiaviraston sääntelyn tavoitteet	17
3.3.2 Energiaviraston kannustimet	18
3.4 Kohtuullinen tuotto sekä taseen oikaisu verkkotoimintaan	21
4 SÄHKÖVERKKOYHTIÖN TALouden TARKASTELU KÄYTÄNNÖSSÄ	24
4.1 Erityispiirteet sähköverkkoyhtiöiden tilinpäätöksissä	26
4.2 Yhteenveto valvontamenetelmistä	30
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
LÄHTEET	36

LIITTEET

Liite 1. Sähköverkkoyhtiön taseen oikaisu

Liite 2. Sähköverkkoyhtiön tuloslaskelman oikaisu

KAAVAT

Kaava 1. Liikevoittoprosentin laskukaava	11
Kaava 2. Kohtuullisen tuoton laskukaava	21
Kaava 3. Kohtuullisen tuottoasteen laskukaava	22
Kaava 4. Kohtuullisen tuottoasteen ennen yhteisöveroa laskukaava	22

KUVAT

Kuva 1. ACER:n logo	15
Kuva 2. Energiaviraston logo	17
Kuva 3. Verkkotoiminnan oikaistun tuloksen laskeminen vaiheittain	20
Kuva 4. Tunnuslukujen laskentakaavat	29
Kuva 5. Yhteenveto valvontamenetelmistä	31

TAULUKOT

Taulukko 1. Sähköverkkoyhtiöiden tunnuslukujen vertailutaulukko	28
---	----

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

ACER	European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators
WACC	Painotetun keskimääräisen pääomakustannuksen laskenta
EU	Euroopan unioni
Häviösähkö	Sähkönjakelussa tapahtuvan sähkön häviämistä, joka syntyy usein virtalämpöhäviöistä tai sääolosuhteiden vaikutuksesta
Toimitusvarmuus	Tarkoitetaan sitä, miten luotettavasti sähköä on saatavissa sekä taataan sähkönkeskeytyksien maksimijaksi taajama-alueella kuusi tuntia

1 JOHDANTO

Sähköyhtiöt toimivat luonnollisena monopolina Suomessa, mikä edellyttää tarkkaa valvontaa yhtiöiden tuloksen tarkastelussa. Suomalaisia sähkönjakeluyhtiöiden toimintaa rajoittavat esimerkiksi EU:n lainsäädännöt sekä EU:n erillisvirasto ACER, Suomen lainsäädäntö, josta erityisesti Sähkömarkkinalaki ja Energiavirasto. Virastojen tarkoituksena on rajoitusten lisäksi myös tukea ja kannustaa sähköyhtiöitä parempaan toimintaan eri kannustimilla.

Opinnäytetyö käsittelee sähköverkkoyhtiöiden talouden rajoituksia painottuen Energiaviraston säätelyyn, samalla kuitenkin avaten muiden viranomaistahojen rajoitteita. Opinnäytetyö on tehty tarpeeseen saada kootusti vastaukset kysymyksiin: ”Miten viranomaiset säätelevät sähköyhtiöiden taloutta ja miten luen näiden yhtiöiden tilinpäätöksiä?”. Opinnäytetyön päämääränä on auttaa sähköyhtiöiden uusia työntekijöitä sekä yhteistyökumppaneita ymmärtämään taloudelliset säädökset, jotka vaikuttavat talouden suunnittelussa ja antaa selkeämpi kuva siitä mitä kaikkea pitää tilinpäätöksiä tarkastellessa ottaa huomioon.

Tilinpäätöksen tulkinta on aina ala- sekä yritysکوhtainen ja opinnäytetyöhön on haluttu tuoda sähköverkkoalan näkökulma aiheeseen sen erotessa muista aloista huomattavasti luonnollisen monopoliasemansa vuoksi. Opinnäytetyöhön on tuotu tärkeimpiä asioita, jotka erottavat toimialan normaalista alasta ja tapoja, joiden avulla voidaan erottaa, meneekö yhtiöllä hyvin tai huonosti.

Opinnäytetyö antaa aluksi kirjallisuuskatsauksen, joka avaa teoriaa ja taustoja empiirisen osion tueksi. Kirjallisuuskatsaus on toteutettu tutkimuskatsauksena kartoittamaan opinnäytetyön aihepiirin kokonaisuutta. Teoriaosuus on jaettu kahteen päälukuun, toinen keskittyy tilinpäätöksen tulkinnan perusteisiin ja toinen eri viranomaisiin sekä keinoihin, joilla rajoitetaan taloutta sähköverkkoyhtiöissä. Empiirinen osa sisältää käytännöllisemmän koonnin, joka auttaa sähköyhtiöiden tilinpäätöksen tulkitsemista varsinkin sellaiselle henkilölle, joka ei ole ennen niihin perehtynyt. Teoriaosuuteen on myös otettu esille muutamia kaavoja, jotka auttavat tarkistamaan tilinpäätöksen kohtuullisen tuoton sekä muita ulkopuolisten tahojen määräämiä laskukaavoja. Näitä tukee liitteenä olevat taseen (liite 1.) sekä tuloslaskelman (liite 2.) oikaisukaaviot.

Lopussa opinnäytetyössä esitellään mahdollisia eroja ei sähköverkkoyhtiön ja sähköverkkoyhtiön tilinpäätöksen tulkitsemisessä sekä esimerkin neljän eri sähköverkkoyhtiön tilinpäätöksen vertailusta. Opinnäytetyön tavoitteena on antaa entistä selkeämpi kuva mitä tulee ottaa huomioon sähköverkkoyhtiöiden talouden tarkastelussa ja antaa konkreettisia esimerkkejä, miten tunnuslukuja voidaan tulkita. Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää uuden taloushallinnon työntekijän perehdyttävänä oppaana sähköverkkoyhtiöiden talouden ymmärtämiseen.

2 TILINPÄÄTÖKSEN TULKINTA

Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, liitetiedot, toimintakertomuksen, tase-eriteltyt, luettelon tilinpäätöksen perustana olevista kirjanpidoista sekä aineistojen lajeista ja näiden säilytystavoista. Näiden lisäksi suuryritykset sisältävät tilinpäätökseen myös rahoituslaskelman. Osa tilinpäätöksestä on aina julkinen, mutta riippuen yrityksen koosta, alasta ja sovellettavista lainsäädännöistä on mahdollista, että julkisen tilinpäätösmaateri- aalin määrä vaihtelee. (Eklund 2018, 12.)

Perinteinen tilinpäätösanalyysi kohdistuu yksittäiseen yritykseen tai konserniin. Se perustuu tilinpäätöksestä laskettaviin tunnuslukuihin ja niiden tason ja muutoksen arviointiin. (Salmi 2006, 114.) Kun tilinpäätöstä tarkastellaan, pitää tarkastelijan muistaa havaintojen ja tulkintojen epävarmuus. Tarkastelijan tulee muistaa, että tilinpäätös on usein sekunnin kuva yrityksen tilanteesta ja taseessa esitetyt varojen arvot eivät välttämättä pidä tulevaisuudessa paikkansa. Pitää ottaa myös huomioon se, miten vaikeaa on erottaa kertaluontoisten tapahtumien vaikutusta pidemmän aikavälin trendeistä.

Kun vertaillaan eri yritysten välillä lukuja, tulee muistaa myös, että kirjaus sekä laskentamenetelmät voivat olla erilaisia eikä liiketoimintojen sisällöt ole täysin samoja. Tärkeintä on tilinpäätöksestä saada yleiskäsitys yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja pystyä erottamaan hyvä huonosta. (Salmi 2006, 115.)

2.1 Taseen tulkinta

Tase koostuu vastaavaa ja vastattavaa puolesta. Vastaava puoli pitää sisällään yrityksen varat eli omaisuuden, joista osa on pysyviä ja osa vaihtuvia. Jos joku on kirjattu pysyviin vastaaviin, on sen hankinnan tarkoituksena tuottaa tuloa usean tilikauden ajan. Näiden lisäksi vaihtuvat vastaavat sisältävät esimerkiksi vaihto-omaisuuden ja erityyppiset saamiset. Vastattavaa puolelta löytyy omistajien sekä yrityksen rahoittajien sijoittamat rahat. Tämä voidaan karkeasti jakaa omaan pääomaan ja vieras pääomaan. (Eklund 2018, 15.)

Tasetta lukiessa on hyödyllistä tietää, mitä halutaan saada siitä irti. Jos lukija on vieraan pääoman sijoittaja, hän useammin kiinnittää huomioita asioihin kuten pääomarakenne ja maksuvalmius. Sen sijaan oman pääoman sijoittajaa kiinnostaa useammin

tulevaisuuden odotukset yrityksen tulon tuottamiseksi tai miten yrityksen myynti, voitto, kassavirrat ja osingot ovat kehittyneet. (Eklund 2018, 130–131.)

Taseesta näkee varojen lisääntymisen ja vähentymisen, kasvun rahoituslähteet ja pääoman rakenteen. Tasetta tarkastelemalla voidaan nähdä, millaisella varallisuudella tuottoja on ansaittu ja odotetaan jatkossa ansaittavan. Tämän lisäksi tase kertoo, millaisilla pääomilla omaisuutta on rahoitettu. Taseesta nähdään, mikä on ollut potentiaalisesti kasvaneen liikevaihdon takana, onko kasvuun kenties investoitu enemmän vai onko yrityksessä tehty rakenteellisia muutoksia tehostaen toimintaa. (Salmi 2006, 118.)

Kun otetaan yrityksen tase yleiseen silmäilyyn, voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi taseen loppusummaan, varojen rakenteeseen, pitkäaikaisiin varoihin, vaihto-omaisuuteen ja lyhytaikaisiin saamisiin sekä rahavaroihin. Näitä analysoimalla saa jo kattavan kuvan usein yrityksen tilanteesta. Monesti vertaamalla edellisiin vuosiin saadaan paras kuva sekä vertaamalla taseen eri lukuja keskenään voidaan vetää johtopäätöksiä. Mikäli taseen loppusumma ei esimerkiksi ole kasvanut samaa vauhtia kuin liikevaihto tai tulos voidaan ajatella, ettei liiketoiminnan massan kasvu ole luonut liikaa paineita investointiin ja rahoitukseen. (Salmi 2006, 119.)

Kun mietitään pitkäaikaisia varoja, voidaan ottaa rinnalle yrityksen toimintakertomus, joka on hyvä lukea myös tilinpäätöstä analysoidessa. Toimintakertomuksesta voidaan saada selville esimerkiksi iso kalustohankinta tai muu vastaava, joka on vaikuttanut taseen summiin. Koska tilinpäätös on luonteeltaan lähes yksinomaan numeerista tietoa sisältävä kokoelma eri dokumentteja, on hyvä ottaa rinnalle toimintakertomus, jossa informaatio on sanallisessa muodossa. Toimintakertomuksessa esitetyt tiedot on kuitenkin mahdollisesti ilmoitettu jo tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Minilex 2020.)

2.2 Tuloslaskelman tulkinta

Tuloslaskelmasta voidaan katsoa, onko yritys voitollinen vaiko tappiollinen sekä miten tuloslaskelman erät ovat muuttuneet verrattuna edelliseen vuoteen. Tuloslaskelmasta pitää käydä selville, miten tulos on sinä tilikautena syntynyt. Tuloslaskelmasta voidaan poimia tiettyjä lukuja, joiden perusteella voidaan esittää havaintoja. Esimerkiksi mikäli poistot ovat monen vuoden tarkastelujaksolla samansuuruiset, voidaan tulkita, ettei isoja investointeja kasvuun ole välttämättä tehty.

Kun tuotteiden ja palveluiden myyntituotoista vähennetään myynnistä suoritettava arvonlisävero ja käteisalennukset saadaan liikevaihto. Liikevaihdosta voidaan tarkastella kehitystä, lisääntynyt liikevaihto on melkein aina positiivinen merkki yrityksestä. Joissain tapauksissa on kuitenkin mahdollista, että liikevaihdon kasvattaminen on yrityksen ainoa tavoite ja sitä on pyritty kasvattamaan siitä huolimatta, että tase ei kasvua mahdollista. Tällainen kasvu tulee huomata, sillä tällainen kasvu on erittäin huonoa yritykselle. Liikevaihdon lasku voi johtua esimerkiksi yrityksen karsiessa vähemmän kannattamattomia liiketoimintojaan. Tällöin on tulos voinut parantua vaikkakin liikevaihto voi laskea. (Tomperi 2018, 110–113.)

Liikevoitosta voidaan tehdä joitain päätelmiä kannattavuudesta. (Salmi 2006, 117). Kahta saman toimialan yritystä voidaan vertailla keskenään liikevoittoprosentin avulla. Se lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$\text{Liikevoitto} / \text{liikevaihto} \times 100$$

Kaava 1. Liikevoittoprosentin laskukaava (Netvisor 2020).

Saatu luku kertoo, kuinka monta prosenttia liikevaihdosta jää voitoksi. Yli 10 % liikevoittoa pidetään hyvänä ja 5–10 % liikevoittoa tyydyttävänä. Nämä kuitenkin riippuvat hyvin paljon yrityksen toimialasta ja luonteesta. (Yrityksen Perustaminen.net 2020.)

Tuloslaskelmasta voidaan vielä poimia henkilöstökulut, jotka sisältävät palkat ja niihin liittyvät pakolliset menoerät sekä vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut. Erityisesti sähköverkkoyrityksissä, joissa investoinneissa puhutaan isoista rahoista, henkilöstökulut ovat melko pieni osuus suhteessa muihin menoeriin. Jos olisi kyse konsulttialasta, jossa ei ole varastoa tai kiinteää omaisuutta ja hankinnat melko pieniä yrityksellä, on henkilöstökulut kannattavaa ottaa tilinpäätöksen tulkinnassa erityiseen huomioon. (Tomperi 2018, 113.)

2.3 Current ratio

Current ratio on termi, jolla tarkoitetaan mitattua yrityksen maksuvalmiutta tilinpäätöshetkellä. Luvun ideana on verrata nopeasti rahaksi muutettavien erien suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Current ratio soveltuu sekä yksittäisen yrityksen että saman toimialan

yrietysten maksuvalmiuden tilan ja kehityksen arviointiin. (Alma Talent Oy, Tietopalvelut 2020.)

Current ratio = (vaihto-omaisuus + lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset + rahoitusomaisuusarvopaperit) / lyhytaikainen vieras pääoma.

Tunnusluvun viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen – yli 2,5

Hyvä – 2–2,5

Tyydyttävä – 1,5–2

Välttävä - 1–1,5

Heikko – alle 1

(Financer.com 2020.)

Ohjearvot ovat kuitenkin viitteellisiä ja näitä tulee mahdollisesti soveltaa eri toimialoille. Current ratiota käytetään sähköyhtiöiden tunnusluvuissa Quick ration sijaan yleensä sillä usein Current ratiossa on hieman pidempi aikaperspektiivi ja se toimii paremmin yritysten välisessä vertailussa. (Financer.com 2020.)

2.4 Omavaraisuusaste

Yrityksen tilinpäätöksestä voidaan ottaa myös esille sähköverkkoyhtiöissä tunnuslukuna käytettävä omavaraisuusaste. Omavaraisuusasteesta puhuttaessa tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä sitoumuksistaan, sietokykyä tappioihin sekä yleistä vakavaraisuutta. Kuten voi olettaa, mitä parempi omavaraisuusaste on, sitä parempi tilanne yrityksellä on. Usein tällöin yritys ei ole riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta niin paljon kuin ne, joilla on huonompi omavaraisuusaste. Vaikuttavin tekijä omavaraisuusasteeseen on myös yrityksen ikä. Vanhemmat yritykset ovat usein vakavaraisempia, joten omavaraisuusaste näyttää parempana. (Alma Talent Oy, Tietopalvelut 2020.)

Omavaraisuusaste-% = $100 * \text{omat varat} / (\text{oikaistun taseen loppusumma} - \text{tehtyyn työhön perustuvat ennakkomaksut})$.

Korkean omavaraisuusasteen yrityksellä on selvästi suurempi liikkumavapaus, kuin heikon omavaraisuuden omaavalla yrityksellä, sillä sen riippuvuus suhdanteista ja muista toimintaympäristön muutoksista on vähäisempi.

Omavaraisuusasteen viitteelliset ohjearvot ovat:

Erinomainen - yli 50 %

Hyvä - 35–50 %

Tyydyttävä - 25–35 %

Välttävä - 15–25 %

Heikko - alle 15 %

(Alma Talent Oy, Tietopalvelut 2020.)

Viitearvot ovat suuntaa antavia ja näiden kanssa tulee arvioida myös muuta yrityksen taloutta. Ottamalla pelkän omavaraisuusasteen analysoitavaksi voidaan saada tietoa yrityksen tilasta, mutta aina selkeämpi kuva saadaan ottamalla vertailuun myös muita talouden tunnuslukuja, jotka ovat voineet vaikuttaa omavaraisuusasteeseen.

3 VIRANOMAISTEN RAJOITUKSET

SÄHKÖVERKKOYHTIÖIDEN TALOUTEEN

Monopoliasemassa olevien yritysten säättely näkyy taloustietojen tarkkana seuraamisessa ja raportoinnissa viranomaisilla. Luonnollinen monopoli tarkoittaa tilannetta, jossa teknisistä syistä, ei lainsäädännön perusteella, jokin elinkeinonharjoittaja (kuten sähkönsiirto- tai informaationsiirtoverkon omistaja) on sikäli ylivoimaisessa markkina-asemassa, että muut saman alan yrittäjät eivät voi harjoittaa elinkeinotoimintaa oman järjestelmän välityksin uuden verkon perustamisen suurten kustannusten seurauksena. (Tieteen termipankki 2020).

Energiavirasto valvoo verkkoyhtiöiden hinnoittelua kokonaisuutena neljän vuoden jaksoissa. Virasto on vahvistanut etukäteen kahdeksaksi vuodeksi sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöille menetelmät, joiden perusteella valvontaa suoritetaan. Valvonta perustuu sähkö- ja maakaasumarkkinalainsäädäntöön sekä Energiaviraston näiden perusteella vahvistamiin kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmiin sekä oikeuskäytäntöön.

Energiavirasto tutkii vuosien 2016–2019 hinnoittelun kohtuullisuuden vuonna 2020. Tällöin virasto antaa jokaiselle sähköverkkoyhtiölle valvontapäätöksen, jossa mahdollisesti peritty ylihinta veloitetaan palauttamaan asiakkaille seuraavan nelivuotiskauden aikana siirtomaksuissa. (Energiavirasto 2020a.)

3.1 Energia-ala sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto

Sähkön hinnoittelua ja energiamarkkinoita seuraa monta eri tahoa. EU-tasolla sähköalaa seuraa Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto ACER, kun taas Suomessa tätä säätelee Energiavirasto. ACER on lyhenne sen virallisesta englanninkielisestä nimestä European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators. Kyseinen virasto on EU:n erillisvirasto, jonka tarkoituksena on vahvistaa markkinoiden tehokkuus. Käytännössä viraston tarkoitus on estää markkinoiden väärinkäytökset, joita voi tapahtua. (ACER 2020.)

Kuva 1. ACER:n logo (ACER 2020).

Euroopan Unionin päämääränä oli ACER:ia perustaessa yhdentää EU:n sisäiset energiemarkkinat 2014 mennessä parantaakseen kuluttajien ja yritysten tuotteita sekä palveluita, kilpailun lisäämiseksi ja toimintavarmuuden takaamiseksi. ACER voi määrätä yksittäisiä päätöksiä erityistapauksiin ja yli rajojen meneviin infrastruktuuraisiin ongelmiin. Tämä on tutumpaa Keski-Euroopassa, jossa maarajoja on enemmän naapurimaiden kanssa ja kaupungit voivat jopa olla puoliksi eri maissa. (ACER 2020.)

Mitä enemmän toimijoita alalla on, sitä paremmaksi ja tehokkaammaksi markkina tulee kilpailun myötä. Tämän on tarkoituksena myös pitää hinnat maltillisempina ja estää liialliset monopoliasemat kansallisesti peräänkuuluttamalla läpinäkyvyyttä.

3.2 Sähkömarkkinalaki

Sähkömarkkinalaissa keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palvelupe-riatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa. (Sähkömarkkinalaki 588/2013.)

Lain keskeisiä vastuita ovat hallituksen esityksen HE 20/2013 mukaan esimerkiksi tiedottaminen häiriötilanteista, vakiokorvausten takaaminen asiakkaille, oikeus tehdä ennaltaehkäisevää puiden raivausta ja sähkönjakelun keskeytyksien pysyvän mahdollisimman lyhyinä. (Hallituksen esitys 20/2013). Vuonna 2013 voimaan tullut sähkömarkkinalaki myös turvaa sähkönjakelun toimitusvarmuutta. Lain mukaan vuoden 2028 loppuun mennessä jakeluyhtiöiden pitää pystyä toimittamaan kaikissa olosuhteissa sähköä kaikille asiakkailleen. (Sähkömarkkinalaki 588/2013.)

Sähkömarkkinalain luvussa 4 artiklassa 24 Verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevat yleiset säännökset määrätään sähkön myyntihintojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille, jotka verkkoa käyttää. Verkkopalvelujen hinnoittelun oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista, josta

tarkemmin määrätään Energiaviraston antamissa regulaatioissa. Sähköverkonhaltijoiden tulee ilmoittaa Energiavirastolle palvelujensa hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Sähkömarkkinalain luvussa 4 artiklassa 27 todetaan että Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä mitä tunnuslukuja julkaisemisvelvollisuus koskee, mitä kaavoja ja ohjeita tunnuslukuja laskettaessa tulee noudattaa sekä miten tunnusluvut julkaistaan. (Sähkömarkkinalaki 588/2013.)

Suurin vaikuttava säädös yritystoimintojen järjestelyyn Sähkömarkkinalaissa on pykälässä 77 säädetty sähköverkkotoiminnan eriyttäminen muista sähköliiketoiminnoista ja sähköliiketoiminnot muista liiketoiminnoista. Tämän vaikutuksena sähköyhtiöt ovat usein konsernimuotoisia ja toiminnot ovat eri tytäryhtiöissä. Esimerkkinä Helsingissä toimivan energia-alan toimija Helen Oy, jonka tytäryhtiö Helen Sähköverkko Oy toimii sähköverkkotoiminnassa. Samaan tyyliin Vaasan Sähkö Oy:ltä löytyy tytäryhtiö Vaasan Sähköverkko Oy, joka vastaa sähkönsiirrosta ja jakelusta harjoittaen sähköverkkoliiketoimintaa. (Vaasan Sähkö Oy 2014). Konserniyhteydestä tulee olla tiedot sähköverkkoyhtiöiden tilinpäätöksissä antamalla liitetietona emoyrityksen nimi ja kotipaikka. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2018, 342–343).

Eriytettäviä toimintoja ovat seuraavat:

- 1) kantaverkkotoiminta ja jakeluverkkotoiminta;
- 2) jakeluverkkotoiminnot, joita harjoitetaan toisistaan maantieteellisesti erillään sijaitsevilla vastuualueen osilla, jos osilla sovelletaan Energiaviraston myöntämiä sähkönsiirtojen erillisten hintojen poikkeuksia.

Poikkeuksena edellisiin on, mikäli liiketoiminta on määrältään tai suhteessa pienimuotoista yrityksen muuhun liiketoimintaan verrattuna. (Sähkömarkkinalaki 588/2013.) Eriytämällä tarkoitetaan käytännössä myös sitä, että yritykset toimivat omina yksikköinä ja sekä tilikausittain laadittava tuloslaskelma ja tase on tehtävä erikseen.

Sähkömarkkinalain mukaan tilinpäätöksessä liiketapahtumat ja tase-erät kirjataan liiketoimintojen tuloslaskelmiin ja taseisiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Yhteiset tulot ja menot sekä tase-erät kirjataan tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä laskennallisesti eri toiminnoille siten että aiheuttamisperiaate mahdollisuuksien mukaan toteutuu. Poistot tulee tilinpäätöksessä perustua hankintamenoihin. (Sähkömarkkinalaki 588/2013.)

3.3 Energiavirasto

Energiavirasto toimii Suomessa lupa- ja valvontaviranomaisena valvomassa sähkö- ja kaasumarkkinoiden toimintaa, päästöjen vähentämistä, energiatehokkuutta sekä uusiutuvan energian käyttöä. Energiavirasto tavoittelee ilmastotavoitteiden kustannustehokasta toteutumista ja ACER:n tavoin toimeenpanee eurooppalaista energia- ja ilmasto-politiikkaa. (Energiavirasto 2020a.)

Energiaviraston toimintaa rahoittaa valtio talousarvionsa määrärahoilla. Energiavirastolla on myös tuottoja maksullisesta toiminnastaan, joka sisältää muun muassa erilaiset päästökaupan ja sähköluvut, koulutukset ja päätökset liittyen energian käyttöön. (Energiavirasto 2019.)

Kuva 2. Energiaviraston logo (Energiavirasto 2020a).

3.3.1 Energiaviraston säätelyn tavoitteet

Valvontamenetelmillä on tarkoituksena taata verkkopalvelujen hinnan kohtuullisuus ja palvelun laadukkuus. Verkkopalvelun tarjonta on luonnollinen monopoli. Luonnollisella monopolilla tarkoitetaan tilannetta, jossa teknisistä syistä, eikä siis lainsäädännön perusteella, yritys on ylivoimaisessa markkina-asemassa niin, että muut saman alan yrittäjät eivät voi harjoittaa toimintaa kyseisellä alueella. (Tieteen termipankki 2020).

Sähköverkko toiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta aloitettiin 1995 Energiavirastossa. Tuolloin sähkömarkkinalaki astui voimaan ja sähkömarkkinoilla avautui vapaa kilpailu. Tämä tarkoitti ihmisten voivan ostaa sähkönsä muultakin sähköyhtiöltä kuin paikalliselta, joka avasi markkinoita. (Kallioniemi 1999, 154)

Hinnoittelun valvominen aloitettiin takautuvasti, jolloin valvonta perustui WACC:n menetelmiin. Euroopassa käytetään suurimmassa osassa maita WACC:n menetelmiä kohtuullisen tuoton laskemiseen. Euroopan sisällä pääsääntöisin tapa on soveltaa

nominaalista WACC:ta. Sen määritelmät vaihtelevat maakohtaisesti, joten lähteisiin tulee kiinnittää tarkkaa huomiota WACC:stä tietoa etsiessä. (Energiavirasto 2020b.)

3.3.2 Energiaviraston kannustimet

Energiavirastolla on erilaisia kannustimia, jotka on kehitetty sähköyhtiöiden avuksi. Energiaviraston kannustimet ovat: investointikannustin, laatukannustin, tehostamiskannustin, innovaatiokannustin sekä toimitusvarmuuskannustin. (Energiavirasto 2020a.)

Investointikannustin on luotu kannustamaan verkonhaltijaa tekemään kustannustehokkaammin investointinsa sekä mahdollistamaan korvausinvestointien tekemisen. Kannustinvaikutus syntyy siitä, että menetelmät sallivat verkonhaltijalle sen valitsemien pitoaikojen mukaisen keskimääräisen oikaistuun tasapoistoon perustuvan poistotason vuosittein. Laskennalliset tasapoistot sallitaan aina täysimääräisenä, niin kauan kuin komponentti on tosiasiallisessa käytössä. Laskennallinen tasapoisto siis lasketaan komponentille vielä pitoajankin ylittämisen jälkeen, jos komponentti on yhä tosiasiallisessa käytössä. (Energiavirasto 2018, 64.) Investointikannustimia tarvitaan, sillä vuonna 2013 voimaan astunut Sähkömarkkinalaki edellyttää 6 tunnin vasteajan sähkökatkoihin asemakaava alueella ja muilla 36 tunnin vasteajan. Tämä aiheuttaa sähköverkkoyhtiöille, jotka vaikuttavat esimerkiksi Lapissa tai saaristossa valtavan investointiurakan muun muassa maakaapelointiprojekteihin. (Energiavirasto 2020a.)

Laatukannustimen tarkoituksena on kannustaa sähköverkkoyhtiötä kehittämään oman sähkönsiirron ja jakelun laatua oma-aloitteisesti. Laatukannustimessa käytetään keskeytyksinä verkonhaltijan valvontatiedoissa ilmoittamia tunnuslukumääräyksen mukaisia tietoja keskeytysmääristä ja -ajoista. (Energiavirasto 2018, 66). Kuvassa 3 on näytetty, miten laatukannustin vaikuttaa tulokseen. Laatukannustimen vaikutus vähennetään toteutunutta oikaistua tulosta laskettaessa. Käytännössä keskeytyksien kustannustasoa vertaillaan sähköverkkoyritysten kesken, josta saadaan vertailutaso, mistä vähennetään toteutuneet keskeytyskustannukset. Tällä oikaistaan tulosta, jotta siitä saadaan vertailukelpoinen muiden sähköverkkoyhtiöiden tuloksien kanssa. (Energiavirasto 2018, 95-98).

Monopolitoiminnan valvomiseen on luonnollista asettaa yrityksille yleinen tehostamistavoite. Tehostamiskannustin on luotu kannustamaan sähköverkkoyhtiöitä toimimaan kustannustehokkaasti. Toiminta arvioidaan kustannustehokkaaksi, kun kustannukset ovat

mahdollisimman pienet suhteessa toiminnasta saatuihin tuotoksiin. (Energiavirasto 2018, 76.) Tehostamiskannustimen laskenta koostuu kuudesta eri tekijästä:

- 1) Yleinen tehostamistavoite 2016 alkaen 0 %
- 2) Yrityskohtaisen tehokkuuden mittaamisen muuttujat, tähän vaikuttaa myös muiden verkkoyhtiöiden tehokkuus
- 3) Yrityskohtainen tehostamistavoite
- 4) Yrityskohtaisten tehostamiskustannusten vertailutaso
- 5) Yrityskohtaiset toteutuneet tehostamiskustannukset
- 6) Tehostamiskannustin toteutuneen oikaistun tuloksen laskennassa (Energiavirasto 2018, 76-90.)

Nämä tekijät on tarkemmin avattu Energiaviraston määräyksissä. Ne sisältävät keinoja, joiden kautta pyritään pitämään sähköverkkoyhtiöiden haltijain tehokkaan toiminnan tasolla vertaamalla tekijöiden kautta saatavia tunnuslukuja toisiin sähköverkkoyhtiöihin. Tehostamiskannustimen vaikutus vähennetään toteutunutta oikaistua tulosta laskettaessa. Tehostamiskannustimen vaikutus lasketaan siten, että tehostamiskustannusten vertailutasosta vähennetään saman vuoden toteutuneet tehostamiskustannukset. (Energiavirasto 2018, 92.)

Innovaatiokannustin nimensä mukaan on luotu kannustamaan sähköverkkoyhtiöitä kehittämään sekä käyttämään innovatiivisia ratkaisuja. Energiaviraston tarkoituksena on kannustaa sähköverkkoyhtiöitä aktiiviseen tutkimus- ja kehitystoimintaan, joten oikaistua tulosta laskettaessa vähennetään kohtuulliset tutkimus- ja kehitystoimintakustannukset. Jotta kustannus hyväksytään innovaatiokannustimeen, hankkeen tulosten tulee olla julkisia sekä muiden verkonhaltijoiden hyödynnettävissä omassa verkkotoiminnassa. (Energiavirasto 2018, 93–94.)

Toimitusvarmuuskannustin on luotu mahdollistamaan sähköverkkoyritysten pääsyn sähkömarkkinalain 588/2013 määrittämiin toimitusvarmuusvaatimuksiin. Kannustimen halutaan kuitenkin olevan mahdollisimman tasapuolinen. Tämän takia toimitusvarmuuskannustinta sovelletaan, mikäli verkonhaltija ei pysty saavuttamaan lain asettamia kriteereitä normaalien kunnossapitotoimien ja korvausinvestointien kautta. (Energiavirasto 2018, 95–98.) Konkreettisia esimerkkejä tehdyistä kunnossapito- ja varautumistoimenpiteistä, jotka ovat hyväksyttäviä toimitusvarmuuden parantamiseksi ovat:

- Johtoalueen vierimetsän riskipuiden havainnointi

- Johtoalueen vierimetsien analysointi kaukokartoituksen avulla
- Johtoalueen vierimetsän hoito taimikko- tai ensiharvennusvaiheessa
- Johtoalueen yksittäisten vaarapuiden ja metsäkiilojen poistaminen
- Keskijännitejakeluverkon läheisyydessä sijaitsevan metsän eli vierimetsän hoidon tason nostaminen ja hoidon tehostetut toimenpiteet

(Energiavirasto 2018, 98.)

VERKKOTOIMINNAN ERIYTETYN TULOSLASKELMAN LIIKEVOITTO (LIIKETAPPIO)	
+ Palautettavat eriytetyn tuloslaskelman erät	
+ Palautuskelpoisten liittymismaksujen nettomuutos	
+ Maksetut verkkovuokrat	
+ Suunnitelman mukaiset poistot liikearvosta	
+ Muihin kuluihin kirjattu verkonosuuden myyntitappio	
- Muihin tuottoihin kirjattu verkonosuuden myyntivoitto	
+ Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset sähköverkon hyödykkeistä	
- Tuloksen korjauserät	
+ Rahoitusomaisuuden kohtuulliset kustannukset	
- Investointikannustin	
+ Sähköverkko-omaisuuden oikaistut tasapoistot	
- Laatukannustin	
+ Keskeytyskustannusten vertailutaso	
- Toteutuneet keskeytyskustannukset	
- Tehostamiskannustin	
+ Tehostamiskustannusten vertailutaso	
- Toteutuneet tehostamiskustannukset	
- Innovaatiokannustin	
+ Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kohtuulliset kustannukset	
- Toimitusvarmuuskannustin	
+ Ennenaikaisista korvausinvestoinneista aiheutuvat NKA-jäännösarvon alaskirjaukset	
+ Kunnossapito- ja varautumistoimenpiteiden kohtuulliset kustannukset	
= TOTEUTUNUT OIKAISTU TULOS	

Kuva 3. Verkkotoiminnan oikaistun tuloksen laskeminen vaiheittain (Energiavirasto 2018).

3.4 Kohtuullinen tuotto sekä taseen oikaisu verkkotoimintaan

Verkkotoimintaan sitoutuneelle oikaistulle pääomalle hyväksyttävän kohtuullisen tuottoasteen määrittämisessä käytetään pääoman painotetun keskikustannuksen mallia (Weighted Average Cost of Capital, WACC-malli). WACC-malli ilmaisee yrityksen käyttämän pääoman keskimääräisen kustannuksen, jossa painoina ovat oman ja vieraan pääoman suhteelliset arvot. (Energiavirasto 2018, 40.)

WACC-% eli Weighted-Average Cost of capital termillä tarkoitetaan painotetun keskimääräisen pääomakustannuksen laskentaa (Pankkiasiat.fi 2020). Kohtuullisen tuottoasteen eli WACC:n laskentaperusteissa keskeistä on riskitön korkokanta (KHO:2015:105) Tällä hetkellä käytetään Suomen valtion kymmenen vuoden obligaatioiden korkoa ja mahdollista on myös käyttää kymmenen edellisen vuoden keskiarvoa. Vuodelle 2016 WACC on 5,93 %, korkotason laskiessa WACC laskee ja vuodelle 2019 se on 4,91 % (verojen jälkeen).

Verkonhaltijan kohtuullinen tuotto lasketaan verkkotoimintaan sitoutuneen oikaistun pääoman ja kohtuullisen tuottoasteen tulona. Alta löytyy laskentakaava, jolla kohtuullinen tuotto voidaan laskea tilinpäätöksen lukujen perusteella. On tärkeää ottaa huomioon kohtuullinen tuotto, kun aletaan analysoida tilinpäätöstä ja yrityksen tilannetta, sillä sähköverkkotoimintaa harjoittava yritys ei voi tehdä maksimaalista tuottoa monopoliasemassaan.

$$R_{k, pre-tax} = WACC_{pre-tax} \times (E + D) \quad (12)$$

missä

$R_{k, pre-tax}$ = kohtuullinen tuotto ennen yhteisöveroja, euroa

$WACC_{pre-tax}$ = kohtuullinen tuottoaste, prosenttia

E = verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu oma pääoma, euroa

D = verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu korollinen vieras pääoma, euroa

$E + D$ = verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu pääoma, euroa

Kaava 2. Kohtuullisen tuoton laskukaava (Energiavirasto 2018).

Edellä olevassa laskentakaavassa mainittu kohtuullinen tuottoaste saadaan painotetun keskikustannuksen eli WACC-mallin perusteella. Tämä lasketaan ensin verojen jälkeisenä eli post-tax:nä seuraavan kaavan tapaan esitettynä

$$WACC_{post-tax} = C_E \times \frac{E}{E + D} + C_D \times (1 - yvk) \times \frac{D}{E + D}$$

$WACC_{post-tax}$ = kohtuullinen tuottoaste yhteisöverojen jälkeen

C_E = oman pääoman kohtuullinen kustannus

C_D = korollisen vieraan pääoman kohtuullinen kustannus

E = verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu oma pääoma

D = verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu korollinen vieras pääoma

yvk = voimassa oleva yhteisöverokanta

Kaava 3. Kohtuullisen tuottoasteen laskukaava (Energiavirasto 2018).

Tästä saadaan kaava 2:ssa tarvittava verojen jälkeinen kohtuullinen tuottoaste prosentteina oikaisemalla kaava 3:ssa saadun tuloksen voimassa olevalla yhteisöverokannalla.

$$WACC_{pre-tax} = \frac{WACC_{post-tax}}{(1 - yvk)}$$

Kaava 4. Kohtuullisen tuottoasteen ennen yhteisöveroa laskukaava (Energiavirasto 2018).

Jotta tilinpäätökset ovat vertailukelpoisia alan yritysten kesken, tulee tilinpäätöksen tulos sekä tase oikaista. Kohtuullisen tuoton laskentaan liittyvän taseen vastaavaa-puolen oikaisuun käytetään liitteessä 1 olevaa kaavaa. (Energiavirasto 2018, 49.)

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu pääoma saadaan laskemalla yhteen oikaistu oma pääoma, oikaistu korollinen vieras pääoma ja oikaistu koroton vieras pääoma. Tähän lisätään vielä tasuserä, jolla täsmätetään taseen eri puolet.

Liitteenä löytyvät kuvat sisältävät taseen vastattavaa-puolen oikaisuun tarvittavat tiedot sekä tuloslaskelman oikaisuun tarvittavat tiedot. Oikaisu on oleellinen vaihe ymmärtää tilinpäätöstä tarkastellessa.

Sähköverkkoyritykset tarkkailevat jatkuvasti asiakashinnoitteluun, jottei tuotto ole liian suurta valvontajaksolla. Valvontajakso on kolmen vuoden pituinen. Mikäli huomataan tuottoennusteessa, että kohtuullinen tuotto ylitetään, sähköverkkoyhtiö voi tarkistaa asiakkaiden hintoja ja alentaa niitä hetkellisesti tai pysyvästi. Turun Sanomat uutisoi 25.11.2020 Turku Energia Sähköverkot Oy:n laskevan siirtohintojaan ensi vuoden alusta alkaen. Yhtiö tiedotti menevänsä sen hetkellisellä hinnoittelullaan ylituotolle kuluvalle valvontajaksolla, joka päättyy 31.12.2023. (Turun Sanomat, 2020.)

4 SÄHKÖVERKKOYHTIÖN TALOUDEN TARKASTELU KÄYTÄNNÖSSÄ

Sähköverkkoyhtiöiden talouden tarkastelu eroaa ratkaisevasti muista yrityksistä siinä miten julkiset tahot sitä säätelevät. Luonnollisen monopolin takia on valtion säädettävä rajoituksia siihen, miten paljon yhtiöt voivat esimerkiksi tehdä tuottoa. Isoin säädöksiä antava taho on valtion oma virasto Energiavirasto (ent. Energiamarkkinavirasto). Tilinpäätöksen tarkastelijan tulee muistaa, ettei säädökset ole kuitenkaan tehty ainoastaan rajoittamaan tuottoa vaan ne on tehty myös kannustamaan korkeampaan laatuun ja auttamaan yrityksiä. Mikäli luonnollisia monopoleja ei kannustimilla auteta parantamaan laatuaan ja investoimaan yrityksen tuotteeseen, tässä tapauksessa esimerkiksi investoimalla sähköverkkoyhtiön ylläpitoon, voi tuotteen taso laskea ja yrityksen kehitys jäädä helposti paikoilleen.

Kaikki viranomaisten määräämät säädökset eivät vaikuta jokapäiväiseen työhön taloushallinnossa. Osaan tulee kiinnittää huomiota enemmän tilinpäätöstä tarkastellessa. Esimerkiksi tuoton rajoitus vaikuttaa säännölliseen tuoton ennustamiseen ja laskemiseen, jotta voidaan tehdä ratkaisuja ennakkoon. Tuoton huomattaessa nousevan liian korkeaksi pystytään tekemään tarvittavat toimenpiteet ajoissa ja pysytään valvontajaksolla tuotto-marginaaleissa.

Tilinpäätöksen tulkinnan avulla myös oma ymmärrys liiketoiminnasta vahvistuu. Yrityksen talouspuolella työskentelevä voi paremmin keskittyä tavoitteiden kannalta tärkeisiin asioihin tehokkaammin. Onnistuneen tilinpäätöksen tulkinnan avulla voi kasvattaa asiakkaan sekä ulkoistetun kirjanpitäjän tai vastaavasti työntekijän ja johdon välistä luottamusta. Kun työntekijä ymmärtää tilinpäätöksen, antaa hän työkaluja yritykselle ohjata tämän liiketoimintaa. Jokainen sähköverkkoyhtiö on yksilö ja tilinpäätöksen avulla saa selkeämmän kuvan yrityksen toiminnasta.

Tilinpäätös kertoo yritykselle liiketoiminnan kannattavuudesta, tuottavuudesta sekä rahavarojen riittämisestä yritystoiminnan pyörittämiseen. Tilinpäätös auttaa oppimaan kuluneesta vuodesta, mikäli sitä osaa hyödyntää. Tilinpäätöksen tulkinnan pohjalta voidaan huomata, mitkä talouteen liittyvät päätökset ovat olleet onnistuneita ja mitkä eivät. Toituneita lukuja voidaan verrata aiempiin suunnitelmiin ja niiden pohjalta tehdä harkittuja ratkaisuja tulevaisuudessa. Tulos ja tase kannattaa läpikäydä useammin kuin kerran

vuodessa. Tilinpäätös kertoo lukujen muodossa menneen vuoden liiketapahtumat ja toiminnan kannattavuuden sekä yrityksen varat ja velat tilinpäätöshetkellä.

Kun silmäilee ensimmäistä kertaa tilinpäätöstä, on hyvä kiinnittää suurpiirteisesti numeroihin huomiota sekä havaita kehitysten suunnat. Tulkintaa helpottaa, jos mukana on prosenttiluvut, joita verrata edellisen vuoden lukuihin. Ne voi myös itse laskea viereen, jos kokee ne hyödyllisemmäksi havainnollistamaan. Prosenteista pystyy helpommin havaitsemaan lukujen muutokset, mikäli niiden kasvu tai lasku ei ole suoraviivaista.

Tuloslaskelma kertoo yrityksen talouden kannattavuudesta. Yritys on yleensä kiinnostunut itse liikevaihdosta sekä liiketoiminnan tuloksesta. Liikevoitto saadaan vähentämällä tuotoista toiminnan juoksevat kulut ja liiketoimintaan kuuluvan omaisuuden poistot sekä mahdolliset arvonalentumiset. Lisäarvoa tuo aiempien vuosien tuloslaskelmien vertailu nykyiseen tuloslaskelmaan. Yritykselle on tärkeää seurata kulueriä sekä niiden kehitystä. Kuluerissä tulee ottaa huomioon esimerkiksi markkinointi-investoinnit, joiden hyöty voi näkyä vasta tulevaisuudessa. Tilinpäätöksen avulla voidaan selventää yrityksen tekemien päätöksien vaikutusta sen talouteen.

Tase kertoo velat sekä varat tietyinä ajankohtana sekä yrityksen kokonaisvaltaisen taloudellisen tilanteen tilinpäätöshetkellä. Tase muodostuu kahdesta eri osiosta. Toisessa osiossa on yrityksen velat eri sidosryhmille eli vastattavaa osio ja toisessa yrityksen hallussa oleva varallisuus vastaava. Taseen lyhytaikaisella rahoitusomaisuudella tulisi aina voida kattaa lyhytaikaiset velat, näin yrityksen maksuvalmius on kunnossa. Tase on monen mielestä vaikeampi usein tulkita mitä tuloslaskelma, sillä tuloslaskelman tilit ovat helposti ymmärrettäviä konkreettisia asioita kuten palkat, ostot ja muut kulut. Ihmiselle jolle tilinpäätöksen tulkinta on uutta, voi haasteita tuottaa tulkinnassa taseen tilit kuten poistot ja koneet sekä laitteet tai kehitysmenot. Tulee muistaa, että tuloslaskelman tuloksessa ei näy lainat ja nämä voivat muuttaa helposti positiivista käsitystä yrityksen tilasta. Tämän takia on tärkeää ymmärtää tuloslaskelman lisäksi myös tase.

Tilinpäätöksen avulla voidaan tulkita yrityksen vakavaraisuutta. Yrityksen on hyvä olla tietoinen vieraan pääoman suhteesta tämän omassa yrityksessä. Vaikka tilikauden tuloslaskelma on voitollinen, aikaisempien vuosien tappioiden tai voitonjaon seurauksena oma pääoma voi silti olla epävakaata. Tilinpäätöksen tulkintaa ei kannatta jättää yksin tuloslaskelman varaan. Varallisuuden ymmärtäminen koostuu sekä taseen että tuloksen yhteisestä tulkinnasta, vaikka usein tuloslaskelmaa on helpompi ymmärtää ihmisen, joka ei muuten kirjanpitoon ole syvällisemmin perehtynyt.

4.1 Erityispiirteet sähköverkkoyhtiöiden tilinpäätöksissä

Tilinpäätöstä analysoidessa pitää erityisesti ottaa huomioon yrityksen koko, henkilöstömäärä, toimiala, sijainti sekä yleiset säädökset tai lait, jotka liittyvät olennaisesti yrityksen toimintaan. Toimialana sähköverkkotoiminta on hyvin erityinen, sillä julkiset tahot säätelevät hyvin tarkasti toimintaa. Seuraaviin asioihin sähköverkkoyhtiöiden tilinpäätöksessä kannattaa erityisesti kiinnittää huomiota:

- Toimintakertomuksen tunnusluvut (ei rahamääräiset) sekä kuvaukset riskienhallinnasta, sillä vastuita ja korvausvelvollisuutta on tarkoin säännelty. Lisäksi kiinnostavaa on se, jos poliittisesta päätöksenteosta ja lainsäädännöstä johtuen on tullut tai tulossa jotain muutoksia, jotka vaikuttavat liiketoimintaan
- Taseen verkko-omaisuus sekä investoinnit ja niihin liittyvät liitetiedot sekä toimintakertomuksen tiedot
- Tuloslaskelmalla liiketoiminnalle tyypilliset olennaiset erät, kuten häviösähkö, verkkopalvelumaksut ja poistot
- Jos mietitään tilinpäätöstä laajemmin, niin erityisesti vastuut ja vakuutukset liittyen keskeytystilanteisiin sekä vastuu verkoston ylläpidosta ja kehittämisestä ohjeistuksia vastaavalla tavalla ovat myös erittäin olennaisia, sillä ne vaikuttavat taas kulupuolelle.

Energiavirasto julkaisee vuosittain kootusti kaikkien Suomen sähköverkkoyhtiöiden talouden tunnusluvut, joiden perusteella voidaan tehdä tulkintoja vertaamalla yrityksiä. Taulukko 1 on muodostettu Energiaviraston tuottamasta vuoden 2019 materiaalista. Tunnuslukuanalyysi on osa tilinpäätösanalyysiä. Vertailuun otettiin neljä erityyppistä sähköverkkoyhtiötä tarkasteluun. Näistä suurin on Helsingin seudun Helen Sähköverkko Oy, toisena Turku Energia Sähköverkot Oy, jonka jälkeen Vakka-Suomen Voima Oy ja Enontekiön Sähkö Oy. Koon pystyy huomaamaan muun muassa ”taseen loppusumma tilikauden alussa” riviltä, jossa Helen Sähköverkko Oy:llä taseen loppusumma on yli kolme miljoonaa enemmän mitä toisena olevalla Turku Energia Sähköverkot Oy:llä.

Osa vertailuluvuista on prosenttimuodossa, joka helpottaa yritysten keskinäistä vertailua. Tulee muistaa kuitenkin, että joissain tilanteissa isomman yrityksen on helpompi tehdä prosentuaalisesti parempaa tuottoa muiden kulujen ollessa vakio. Yrityksen ikä pitää myös ottaa huomioon vertailua tehdessä, vanhemmalla yrityksellä on usein parempi omavaraisuusaste. Enontekiön Sähkö Oy:n alhaista omavaraisuusastetta voi selittää sen sijainnilla. Enontekiö on Suomen kolmanneksi suurin pinta-alaltaan, ja sähköverkon kehittämisinvestoinnit ovat erittäin haastavia tunturialueella. Omavaraisuusaste on huono, mikäli se on alle 25 % kuten Enontekiön Sähkö Oy:llä on taulukossa. Omavaraisuusaste on hyvä, mikäli se on yli 50 % eli muilla yrityksillä on hyvä tilanne omavaraisuuden kannalta. Mikäli yrityksellä on hyvä omavaraisuusaste, antaa se enemmän mahdollisuuksia selviytyä hankalammista kilpailutilanteista tai suhdanteiden muuttumisista tai vaikka globaalin pandemian vaikutuksista. Huonojen suhdanteiden tullessa ensimmäisenä ongelmassa ovat usein yritykset, joiden omavaraisuusaste on toisia pienempi.

Yrityksillä on maksuvalmiuden tunnusluku eli current ratio hieman vaihteleva verrattuna toisiinsa. Toiseksi pienimmällä Vakka-Suomen Voima Oy:llä on maksuvalmius parhaimmillaan. Yleisesti jos current ratio on yli 2,5 on maksuvalmius hyvä ja alle 1 olevan tarkoittaa heikkoa maksuvalmiutta. Tätä lukua olisi kuitenkin parempi tarkastella yrityksillä verraten saman yrityksen edelliseen vuoteen, onko maksuvalmius kehittynyt tai laskenut. Tällöin on helpompi tulkita lukua ja yrityksen tilaa. Muistettava on myös, että kyseinen tunnusluku on vain tilinpäätöshetken tilanne ja luku voi pisin vuotta vaihdella erittäinkin paljon.

Taulukko 1. Sähköverkkoyhtiöiden tunnuslukujen vertailutaulukko

	Helen Sähköverkko Oy	Turku Energia Sähköverkot Oy	Enontekiön Sähkö Oy	Vakka-Suomen Voima Oy
Oman pääoman tuotto, %	8,327	29,472	8,873	10,475
Omavaraisuusaste, %	69,908	47,645	24,219	53,115
Investointien tulorahoitus, %	336,293	224,442	200,016	131,842
Liikevaihdon kasvu, %	2,312	4,199	3,615	0,058
Verkkotoiminnan investointiaste, %	17,412	22,596	15,66	41,167
Current ratio	1,783	0,553	2,809	4,668
Taseen loppusumma tilikauden alussa	484795,983	102140,724	6409,416	69611,235
Korottomat velat (poislukien liittymismaksut tilikauden alussa)	25741,032	22151,779	661,075	3857,555
Verkkotoimintaan sijoitetun pääoman tuotto prosentti	9,375	18,374	5,294	9,915
Häviöt	-0,078	-0,141	-0,672	-0,142
Henkilöstökulut	-0,17	-0,139	-1,029	-0,372
Pääomakulut	-0,908	-0,416	-0,871	-0,773
Muut kulut	-0,987	-1,074	-2,487	-1,304
Yhteensä, snt/KWh	-2,143	-1,77	-5,059	-2,591

Liikevaihdon kasvuprosentista voidaan nähdä Vakka-Suomen Voima Oy:n olevan hitaimmassa kasvun vaiheessa, joka voi myös liittyä edellä mainittuun maksuvalmiuden hyvään tunnuslukuun. Mikäli kasvua ei ole tarkastelussa olevana vuonna tapahtunut paljoo, voidaan päätellä, ettei siihen ole käytetty niin paljon rahaa kuin muissa yhtiöissä, jolloin maksuvalmius voi näyttää paremmalta tilinpäätös vaiheessa.

Edellisessä taulukossa olevat tunnusluvut on laskettu seuraavilla kaavoilla:

Oman pääoman tuotto, %

$$= \frac{100 \times (\text{tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja} - \text{verot})}{\text{oma pääoma} + (1 - \text{yhtiöverokanta}) \times \text{varaukset} + \text{arvostuserät}}$$

Omavaraisuusaste, %

$$= \frac{100 \times [\text{oma pääoma} + ((1 - \text{yhtiöverokanta}) \times \text{varaukset} + \text{poistoero}) + \text{arvostuserät} + \text{liittymismaksut}]}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$$

Investointien tulorahoitus, %

$$= \frac{100 \times (\text{tulorahoitus} + \text{liittymismaksujen muutos})}{\text{nettoinvestoinnit}}$$

Liikevaihdon kasvu, %

$$= \frac{100 \times \text{liikevaihdon muutos}}{\text{edellisen tilikauden liikevaihto}}$$

Verkkotoiminnan investointiaste, %

$$= \frac{100 \times \text{verkkotoiminnan nettoinvestoinnit}}{\text{verkkotoiminnan liikevaihto}}$$

Verkkotoimintaan sijoitetun pääoman tuotto, %

$$= \frac{100 \times \left(\frac{12}{\text{tilikauden pituus}} \right) \times (\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot})}{\text{sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

Kuva 4. Tunnuslukujen laskentakaavat

Kuvan 3 häviöt -rivillä tarkoitetaan häviöenergiaa, joka on verkkoon vastaanotetun ja verkosta luovutetun sähköenergian erotus. Mikäli häviöt ovat suuria tai ovat kasvaneet tai laskeneet paljon edellisvuoteen verrattuna, voi tästä arvioida yrityksen taloudellisesta tilannetta. Häviösähkö on arvioltaan 1,5% koko Suomen sähkönkulutuksesta, joten tämä voi tehdä isonkin loven sähköverkkoyhtiöiden tulokseen, jos tarkastellaan isompia sähköverkkoyhtiöitä. (Fingrid 2020).

Tunnuslukujen analysointi ja näiden kautta tulevaisuuden analysointi on kuitenkin aina arvailua jotka perustuu oletuksiin ja vanhaan dataan, joten näitä ei pidä pitää täytenä faktatietona vaan vain suuntaa antavina todennäköisyyksinä. Kuitenkin tiedostamalla

taustat ja olosuhteet mitkä liittyvät yritykseen pystytään päättämään monia asioita jotka siihen lukuun ovat johtaneet.

Jos halutaan perehtyä yrityksen taloudelliseen tilaan paremmin, on yritysten keskinäisen vertailun lisäksi tärkeää ottaa vertailuvuodet esille. Tällöin saadaan vielä enemmän analysoitavaa dataa joiden avulla vetää johtopäätöksiä. Mikäli halutaan vielä tätäkin tarkemmin analysoida yritystä ja sen taloutta, kannattaa ottaa koko tilinpäätös esille ja tutustua toimintakertomukseen sekä tutustua yrityksen julkiseen viestintään. Näillä keinoilla pääsee sähköverkkoyhtiöiden talousasioille uusikin henkilö paremmin sisään yritysten tilanteeseen.

4.2 Yhteenveto valvontamenetelmistä

Energiaviraston määräämät valvontamenetelmät ovat monenlaiset. Näiden avulla kuitenkin lasketaan sähköverkkoyhtiöiden yli- tai alijäämä. Alla olevassa kaaviossa on havainnollistettu selkeästi, miten esimerkiksi kannustimet hyödyttävät sähköverkkoyhtiötä talouden puolella. Oikealla puolella on tuloslaskelman oikaisun laskentakaava ja vasemmalla taseen oikaisun laskentaan tarvittavat tiedot. Nämä ovat vielä tarkemmin avattu opinnäytetyön liitteessä, mutta kuva 5 auttaa hahmottamaan kokonaisuuden paremmin.

tuoton rajan vain 55 miljoonaa euroa, eli yritykset ovat useammin veloittaneet asiakkaitaan liikaa kuin liian vähän. Kyseessä on paljon mediassa huomiota saaneet sähköjen siirtohintojen veloitukset asiakkailta. (Kyytsönen 2017.)

Kuten kuva 5 näyttää, tuloslaskelma sekä tase tulee ensin oikaista määrätyillä tavoilla, jotka ovat hyvin tarkkaan rajoitettu viranomaisten säädöksillä. Energiaviraston kannustimet pyrkivät takaamaan hyvän laadun ja ajamaan sähköverkkoyhtiöiden sekä heidän asiakkaidensa parasta.

Isoin asiakkaille näkyvä kannustin on todennäköisesti toimitusvarmuuskannustin, joka auttaa takaamaan taajama-alueelle mahdollisimman lyhyet sähkökatkoajat. Käytännössä kannustimien vaikutusta ovat isot maakaapelointiprojektit, joiden avulla on sähkökatkojen määrä saatu vähennettyä aina vaan pienemmäksi, sillä maan alla ei ole puita, jotka kaatuisivat sähköjohtojen päälle. Katukuvassa ei myöskään enää usein näy sähkölankoja, joka ovat muun muassa toimitusvarmuusprojektien tulosta. Näistä projekteista yhtiöt hyötyvät taloudellisesti ja saavat käyttöönsä rahavaroja investointeihin, jos ne täyttävät tarvittavat vaatimukset.

Laatu-, tehostamis-, ja investointikannustimet toimivat oikaistuun tulokseen nähden samalla kaavalla kuin toimitusvarmuuskannustin. Kuten kuva 5 näyttää, kannustimien laskukaavojen tulokset vähennetään eriytetyn tuloslaskelman liikevoiton (tai tappion) ja eriytetyn tuloslaskelmien palautettavien summasta. Tästä vähennetään vielä tuloksen korjaukset ja saadaan toteutunut oikaistu tulos. Kannustimilla on kuitenkin rajansa, esimerkiksi innovaatiokannustimen vaikutus voi olla enintään 1 % valvontajakson liikevaihdosta ja tehostamiskannustimen vaikutus voi olla enintään 20 % vuoden kohtuullisesta tuotosta.

Energiavirasto tarkistaa kohtuullisen tuoton aina valvontajaksosta seuraavana vuotena. Esimerkiksi vuonna 2020 tarkistetaan valvontajakson 2016–2019 kohtuullinen tuotto sähköverkkoyrityksillä. Yli tilikauden kestävät valvontajaksot auttavat yrityksiä tasoittamaan tuoton sillä investoinnit ja projektit ovat yleensä alalla pidempikestoisia, joten pitämällä valvontajaksot pidempinä saadaan parempi kuva kokonaisuudesta ja tasattua vuosieroja.

Sähköverkkoyhtiöiden talouden tulkintaa varten tulee ymmärtää Energiaviraston vaikutusvalta ja erityisesti kohtuullisen tuoton käsite. Tämän lisäksi tulee ymmärtää sähkömarkkinalain vaikutukset yrityksen tulokseen sekä tuottavuuteen. Mikäli haluaa syvemmin ymmärtää sähköverkkoyhtiöiden talouden toimivuutta, kannattaa tutustua energiaviraston säännöllisesti julkaisemiin tiedotteisiin alan säännöksistä ja päivityksistä. Näiden avulla saadaan lisää ymmärrystä sähköverkkoyhtiöiden talouteen ja jopa sähkönsiirron hinnoittelun ymmärtämiseen.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyö on tehty niille, joille sähköverkkoyhtiöiden tilinpäätösten lukeminen on uutta. Tarkoituksena oli esitellä kattavasti tilinpäätökseen liittyvän tulkinnan keinoja ja mahdollisuuksia sekä käydä läpi viranomaisten suunnalta tulevat rajoitteet, jotka eroavat muiden yritysten rajoitteista. Tilinpäätösten tulkinta on aiheena jo haastava sekä erittäin laaja, joten sitä on rajattu mahdollisimman aloittelijaystävälliseksi, sillä tarkoituksena on luoda helppo sekä selkeä tapa analysoida nopeasti, miten yrityksellä on mennyt.

Viranomaisten rajoitteista sähköverkkoyhtiöille on opinnäytetyössä tarkoituksena tuoda esille tärkeimmät käsitteet ja tuoda ne tutummaksi lukijalle. Sähköverkkoyhtiöiden taloudenhallintaan liittyy niin monia erityyppisiä rajoitteita, joista on vain oleellisimmat rajoitteet tuotu opinnäytetyöhön. Tärkein asia lukijalle on jäädä mieleen työstä, miten monilla eri tavoilla voi viranomaisen vaikuttaa sähköverkkoyhtiöiden talouden hoitoon.

Haasteellista sähköverkkoyhtiöiden talouden tulkinnasta tekee pitkien laskentakaavojen käyttö ja rajoitusten ymmärtäminen. Hahmottamalla kokonaiskuvan mahdollisista vaikutteista pystytään antamaan lisäarvoa yritykselle sekä sen sidosryhmille. Opinnäytetyö toimii sopivana alkusysäyksenä aiheen pariin tarjoilemalla pohjatiedot aiheeseen. Lisätietoja aiheesta saa tutustumalla Energiaviraston sivuihin ja kiinnittämällä huomiota sähköverkkoyhtiöistä liittyvään uutisointiin

Aiheena sähköverkkoyhtiöiden tuoton rajoitus on ajankohtainen mediassa sähkönsiirron nousevien maksujen takia ja sähköyhtiöiden osittaisen yksityistämisen myötä. Laajassa tiedotuksessa usein jää mainitsematta rajat, joita valtio asettaa tuotolle ja ettei sähköyhtiöt voi tehdä niin suuria tuottoja välttämättömällä perustarpeella kuten sähkö.

Tulevaisuuden näkymät sähköverkkotalalla ovat monopoliasemansa vuoksi melko positiiviset. Haasteita on tuonut viime vuosien investoinnit maakaapelointeihin ja asuttujen alueiden toimitusvarmuuden takaamisessa. Moni sähköverkkoyhtiö joutuu kuitenkin todennäköisesti silti turvautumaan lisäaikaan pyrkimyksissään täyttää 2028 vuoteen mennessä asetetut rajat sähkökatkojen pituuksiin. Tämä luo siirtymäaikana painetta investoida vanhojen sähköjohtojen vierialueiden kunnossapitoon ja uusiin maakaapeleihin. Sähköverkkoyhtiöiden tuloksessa tämä tullaan varmasti Energiaviraston kannustimista huolimatta näkemään.

Opinnäytetyö olisi voinut keskittyä tarkemmin tuoton säätelyyn, mutta teknisemmästä laskukaavojen läpikäynnistä ei olisi ollut niin paljon hyötyä tekijälle eikä henkilölle, joilla sähköverkkoyhtiöiden viranomaisten rajoitukset ovat vieraita. Neljännessä kappaleessa koosti teoriakappaleista selvityksen, josta olisi myös voinut tehdä pidemmän, tosin tämä olisi voinut vesittää pyrkimyksen tehdä mahdollisimman selkeä ja toimiva paketti nimenomaan uuden työntekijän näkökulmasta.

Opinnäytetyön tekeminen aiheutti monia hankalia rajanvetoja siihen, mikä on oleellista tuoda esille aiheeseen liittyen ja miten asiat kannattaa esittää yksinkertaisemmalla tavalla. Prosessina ilman suoraa toimeksiantoa tehtävän opinnäytetyön laatiminen oli haasteellinen näin monikulmaisesta aiheesta, mutta mielestäni kokonaisuus on onnistunut. Opinnäytetyö vastaa johdannossa tekijän pohtimiin kysymyksiin ”Miten viranomaiset säätelevät sähköyhtiöiden taloutta ja miten luen näiden yhtiöiden tilinpäätöksiä?” tarpeeksi laajasti kuitenkin antamatta lukijalle liikaa tietoa.

Opinnäytetyö olisi voinut keskittyä enemmän talouden konkreettisiin vaikutuksiin talouden viranomaisten taholta. Kuitenkin koin, että aiheesta on oleellista taloushallinnon työntekijöiden ymmärtää myös taustat, jotta pystyy tekemään syvempää analyysiä talouden tunnusluvusta.

LÄHTEET

ACER 2020. Mission & Objectives. Viitattu 10.11.2020. https://www.acer.europa.eu/en/The_agency/Mission_and_Objectives/Pages/default.aspx

Alma Talent Oy, Tietopalvelut 2020. Current ratio. Viitattu 30.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/maksuvalmius/current-ratio>

Alma Talent Oy, Tietopalvelut 2020. Omavaraisuusaste prosentti. Viitattu 25.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/omavaraisuusaste-prosentti>

Eklund, I. 2018. Tilinpäätöksen taitajaksi. 1., painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Energiavirasto 2018. Valvontamenetelmät neljännellä 1.1.2016 - 31.12.2019 ja viidennellä 1.1.2020 - 31.12.2023 valvontajaksolla. Viitattu 25.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://energiavirasto.fi/documents/11120570/12766832/Valvontamenetelm%C3%A4t-s%C3%A4hk%C3%B6jakelu-2016-2023.pdf/72eac45f-4fe0-6b0a-d5f7-e89ee97b89fc/Valvontamenetelm%C3%A4t-s%C3%A4hk%C3%B6jakelu-2016-2023.pdf>

Energiavirasto 2019. Energiaviraston tilinpäätös vuodelta 2019. Viitattu 30.11.2020. Saatavilla <https://energiavirasto.fi/documents/11120570/12851661/Tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-Energiavirasto-2019.pdf/2317e2f8-a4e8-ae7d-3e69-9741c4e67dca/Tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-Energiavirasto-2019.pdf>

Energiavirasto 2020a. Hinnoittelun valvonta. Viitattu 25.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://energiavirasto.fi/hinnoittelun-valvonta>

Energiavirasto 2020b. Tietoa sähköverkkoyhtiöiden hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnasta. Viitattu 22.11.2020. <https://energiavirasto.fi/-/tietoa-sahkoverkkoyhtioiden-hinnoittelun-kohtuullisuuden-valvonnasta>

Financer.com 2020. Maksuvalmiuden tarkastaminen. Viitattu 20.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://financer.com/fi/oma-talous/maksuvalmius/>

Fingrid 2020. Häviösähkö. Viitattu 30.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/sahkonsiirto/sahkon-siirtovarmuus/haviosahko/>

Hallituksen esitys 20.3.2013 20/2013. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130020>

Kallioniemi, J. 1999 Ihana valo: energiaa Turusta 100v. Turku: Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 29.6.2015 2015:105. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/vuosikirjapaatokset/vuosikirjapaatos/1435238224896.html>

Kyytsönen, J. 2017. Elenialla huima ylihinta hyvitetävänä – sähköverkkoyhtiöiden ylijäämä 115 miljoonaa. Maaseudun Tulevaisuus 16.2.2020. Viitattu 25.11.2020. Saatavilla <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/talous/elenialla-huima-ylihinta-hyvitet%C3%A4v%C3%A4n%C3%A4-s%C3%A4hk%C3%B6verkkoyhti%C3%B6iden-ylij%C3%A4%C3%A4m%C3%A4-115-miljoonaa-1.178971>

Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2018. Tilinpäätäjän käsikirja. 4. Painos. Helsinki: Alma Talent

Minilex 2020. Toimintakertomus osakeyhtiön tilinpäätöksessä. Viitattu 20.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.minilex.fi/a/toimintakertomus-osakeyhti%C3%B6n-tilinp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksess%C3%A4>

Netvisor 2020. Talouden tunnusluvut tutuksi – Opas lukujen tulkintaan. Viitattu 1.12.2020. Saatavilla <https://netvisor.fi/wp-content/uploads/2019/02/Tunnusluvut-tutuiksi-opas.pdf>

Pankkiasiat.fi 2020. WACC, Viitattu 20.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://pankkiasiat.fi/wacc>

Salmi, I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo?. 4., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy

Sähkömarkkinalaki 588/2013. Annettu Helsingissä 9.8.2013. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130588>

Tieteen termipankki 2020. Luonnollinen monopoli. Viitattu 8.11.2020. Saatavilla sähköisistä lähteistä https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:luonnollinen_monopoli

Turun Sanomat 25.11.2020. Turku Energia laskee sähkön siirtohintoja – säästöä muutamista euroista muutamaan kymmeneen euroon vuodessa. Viitattu 27.11.2020. <https://www.ts.fi/uutiset/talous/5145063/Turku+Energia+laskee+sahkon+siirtohintoja++saastoa+muutamista+euroista+muutamaan+kymmeneen+euroon+vuodessa>

Tomperi, S. 2018. Kirjanpito ja tilinpäätöskirjaukset.15., uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Vaasan Sähkö Oy 2014. Vuosikertomus 2014. Viitattu 30.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://web.archive.org/web/20160401030823/http://www.vaasansahko.fi/FI/Sisalto/Vuosikertomukset/Vuosikertomus%202014.pdf>

Yrityksen Perustaminen.net 2020. Yrityksen liikevaihto. Viitattu 30.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://yrityksen-perustaminen.net/liikevaihto/>

Sähköverkkoyhtiön taseen oikaisu

VASTAAVAA

ERIIYTETTY TASE

Pysyvät vastaavat

Sähköverkko

Liikearvo

Sijoitukset

Muut pysyvät vastaavat

Vaihtuvat vastaavat

Vaihto-omaisuus

Myyntisaamiset

Rahoitusomaisuus

VASTAAVAA YHTEENSÄ

OIKAISTU TASE

Oikaistut pysyvät vastaavat

Sähköverkko oikaistussa nykykäyttöarvossa

Muut pysyvät vastaavat tasearvossa

Oikaistut vaihtuvat vastaavat

Vaihto-omaisuus tasearvossa

Myyntisaamiset tasearvossa

OIKAISTUN TASEEN LOPPUSUMMA

Sähköverkkoyhtiön tuloslaskelman oikaisu

VASTATTAVAA

ERIYTETTY TASE

Oma pääoma

Oma pääoma

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero ja varaukset

Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset

Vieras pääoma

Korollinen

Korolliset velat

Pääomalainat

Koroton

Korottomat velat

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

OIKAISTU TASE

Oikaistu oma pääoma

Oma pääoma tasearvossa

Annetut konserniavustukset vähennettynä laskennallisella verovelalla

Muiden kuin sähköverkon hyödykkeiden poistoero vähennettynä laskennallisella verovelalla ja vapaaehtoiset varaukset

- Saadut konserniavustukset vähennettynä laskennallisella verovelalla

Oikaistun taseen tasauserä

Oikaistu vieras pääoma

Korollinen

Korolliset velat tasearvossa

Pääomalainat tasearvossa

- Annetun mutta maksamattoman korollisen konserniavustuksen oman pääoman osuus

Koroton

Korottomat velat tasearvossa

- Annetun mutta maksamattoman korottoman konserniavustuksen oman pääoman osuus

Pakolliset varaukset tasearvossa

Muiden kuin sähköverkon hyödykkeiden poistoeron laskennallisen verovelan osuus

OIKAISTUN TASEEN LOPPUSUMMA